Preobložena uprizoritev

ODER

Ivan Viripajev: Iranska konferenca
Prevod: Tatjana Stanič
Režija: Nina Rajić Kranjac
Dramaturgija: Rok Andres
SNG Drama Ljubljana
●●●○○

Gašper Stražišar

Pred govorniški pult na znanstveni konferenci v Københavnu drug za drugim stopajo profesorji, politologi, teologi in druge javne osebnosti, ki naj bi razpravljale o iranski problematiki. Toda ko govorijo o Iranu, pravzaprav največ povedo o sebi: za jezikom znanosti, človekovih pravic, humanizma in vere se skrivajo njihovi predsodki, strahovi in zasebne frustracije. Iran tako postane zrcalo družbe, ki samozavestno presoja druge, lastnih slepih peg pa ne prepozna.

Besedilo **Ivana Viripajeva** *je zasnovano kot niz referatov, ki se iz akademskega diskurza postopoma spreminjajo v osebne izpovedi, anekdote, absurd in nazadnje poezijo. Napetost ne izhaja iz dejanja, temveč iz postopnega razkrajanja javnih podob govorcev. Strokovni jezik postaja vse manj prepričljiv, na videz trdna prepričanja popuščajo, konferenca pa izgublja nadzor nad lastno temo. Scenografija* **Urše Vidic** *temu ponudi natančen okvir. Predavalniška dvorana poudari formalnost konferenčnega okolja in hkrati vzpostavi distanco med govorci in občinstvom. Nastopajoči so izmenično govorniki in poslušalci. Scena je funkcionalna in pregledna ter besedilu pušča potreben prostor. Kostumografija* **Marine Sremac** *ustrezno zariše posamezne družbene tipe in njihove javne podobe, ne da bi se poskušala vzpostaviti kot samostojna pomenska raven.*

Najmočnejši element predstave je igralska zasedba. **Marko Mandić**, **Benjamin Krnetić**, **Gregor Baković**, **Nina Valič**, **Nejc Cijan Garlatti** *in* **Janez Škof** *suvereno izpeljejo dolge govorne pasaže ter svojim likom določijo različne ritme in načine javnega nastopanja. Na tak način monološka struktura ne zdrsne v niz nepovezanih predavanj. Posebej izstopata* **Saša Pavček** *in gostujoča* **Tamara Avguštin**. *Pavček v vlogi upokojene dirigentke Pascual Andersen svoj lik izrisuje skozi celotno predstavo. Tudi kadar ni v središču dogajanja, ni nema opazovalka: z odzivi, gestami in drobnimi dejanji ostaja živa udeleženka konference ter soustvarja njen ritem. Avguštin novinarko Astrid Petersen oblikuje z izjemno natančnostjo. Govorna posebnost (težave z izgovarjavo glasu r), telesna drža, hoja in napetost gibov niso zunanji učinki, temveč sestavljajo enotno glasovno in telesno partituro, ki jo ohranja tudi v trenutkih, ko ne govori. Prav ta natančnost priča o temeljito izoblikovanem liku.*

> ***Napetost v besedilu ne izhaja iz dejanja, temveč iz postopnega razkrajanja javnih podob govorcev.***

Največ vprašanj odpira režijska interpretacija **Nine Rajić Kranjac**. *Režiserka besedila Viripajeva upravičeno ne obravnava kot nedotakljivo predlogo, temveč ga ves čas komentira in dopolnjuje. Tudi Viripajev je pozneje izjavil, da bi dramo danes napisal drugače ali celo prepovedal njeno uprizarjanje. Uprizoritev tako ne kritizira le Zahoda, ampak tudi način, kako ga je prikazal Viripajev. Težava nastane, ko se kritična ost njegovega besedila prekrije še z režijskim komentarjem. Zahodno vzvišenost in slepoto razkrivajo že govorci sami, režija pa ju dodatno podčrta s projekcijami, glasbo, grotesko in gibanjem. Ameriška zastava, ples makarena in ukaz »Aplavz!« ne odpirajo novih pomenov, temveč le poudarjajo že vzpostavljeno sporočilo. Gledalec zato težko razbere, ali se uprizoritev z besedilom strinja, se mu posmehuje ali ga želi problematizirati. Avtorjeva kritika Zahoda se preveč zlije s kritiko režiserke, zato obe izgubita potrebno ostrino.*

Predstava se ne razvleče zaradi konferenčne oblike, temveč zaradi dodatkov, ki besedilo prekinjajo ali podvajajo. Iranska konferenca je vizualno urejena in igralsko prepričljiva, vendar režijsko preobložena uprizoritev. Besedilu in igralcem bi koristilo več prostora, končni vtis pa je soliden, vendar ne posebej izjemen. ×

V predstavi Iranska konferenca pred govorniški pult drug za drugim stopajo profesorji, politologi, teologi in druge javne osebnosti, ki naj bi razpravljale o »iranski problematiki«. Peter Uhan

Ameriška zastava, ples makarena in ukaz »Aplavz!« ne odpirajo novih pomenov, temveč le poudarjajo že vzpostavljeno sporočilo.